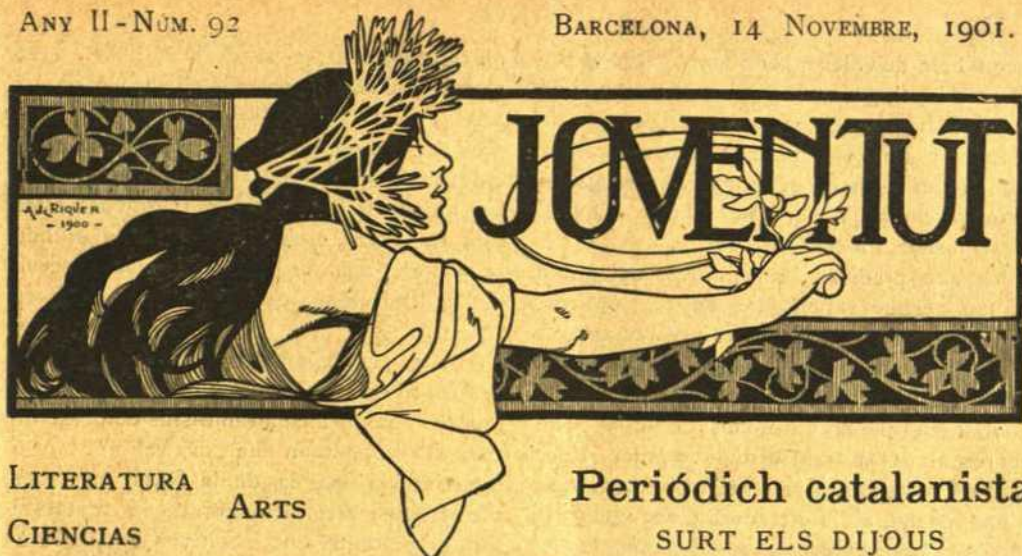

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOURS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

TEXT: Els «apóstols» de la pseudo-llibertat, per Tri-nitat Monégol. — «Y la marca de Cadiz», per Lluís Via — Trets de fona: IV, Els homes-anuncis, per F. Pujol i Vallès. — Terra trista, per E. Moliné y Brases. — L'Aumeda, per Claudi Omar y Barrera. — The vist..., per Enrich Rafel y Surell. — Comunicat, per Joseph Poal y Jofresa — Ratificació, per Antón Busquets y Punset. — Franz Fischer, per Joaquim Pena. — El deu Wotan, per Lluís Suñé Meda. — Teatres, per Emili Tintorer. — Blanche, per Jo-seph Lleonart. — «Virtus post numos», per Ricart Roca — La por del vianant, per Rafel Nogueras y Oller. — Novas

GRABATS: Retrato del Mtre. Franz Fischer.

FOLLETÍ:

L'EMIGRANT, per Adrià Gual. Plech 15.
L'INSPECTOR AXEL BORG, per August Strindberg.
 Plech 15.

ELS «APÓSTOLS» DE LA
PSEUDO - LLIBERTAT

Altra volta ressonan arreu las prédicas dels apóstols de la falsa llibertat; altra volta volen ab sos cants encisar als infelissos que fem nostra via en aquest món per viaranyis plens d'obstacles; altra volta prometen el benestar a la Societat y volen ferse'ls amos de la *situació* y lligarnos a son carro de triomfadors, com si fossim esclaus y visquessim en els temps y ab las doctrinas de las antigas na-cions barbres.

A tots ens volen enganyar oferintnos la *Llibertat* y la *Sobirania* del poble.

Y en nom de la Llibertat insultan y atro-pellan als que tenen l'atreviment de dir en veu alta que sas opinions son diferentes, ja per un costat, ja per un altre. Y es que la paraula Llibertat en sos llabis no vol dir més que *facultat que tenim de pensar, obrar y par-lar de conformitat ab lo qu'ells diuen, pensan y fan.*

La oratoria ampulosa, florida y ridicula d'altres temps torna a brollar; y lo pitjor es que torna encara a enganyar a molts y molts innocents.

Y'ls que predican aquesta llibertat, ni co-neixen la tolerancia, ni tan sols tenen respec-te a las opinions d'altri.

Y parlan també de la Sobirania del poble. Sobirania! Sobirà!

Sobirà vol dir amo y senyor; y l'home no'n deu tenir d'amo y senyor. ¿Qué hi fa que aquest sigui un rey ó que sigui un represen-tant del poble? Es amo, y ab aixó ja n'hi há prou.

L'home no'n deu tenir d'amo; no'n deu te-nir d'altre qu'ell mateix: cada hu es amo de cada hu, y sols aixis podrém ésser lliures, tenir la vera Llibertat. En l'exercici dels nos-tres drets no devém tenir altre limit que la llibertat dels altres, y nostra llibertat deu ésser el limit de la llibertat dels demés.

¿Per qué n'hem d'acceptar d'amo? ¿Per

qué n'hem de voler ésser d'amos? Que la Sobirania la tinguin els pochs o'ls més, ¿qué hi fa? Sobirania es, y per lo tant símbol de mando, y tant si'ls que manan son els més, com si son els menys, hi haurá manats, hi haurá esclaus. ¿Y per qué n'hi ha d'haver d'esclaus? ¿En mèrits de qué?

Els que predican la Sobirania del poble ho fan perquè saben qu'es de tot punt impossible que aquest la exerceixi directament, y que, per tant, deu nombrar sos representants, que al cap d'avall acaban tenint els atributs del poder, els medis de forsa, y de representants se transforman en amos, y per tant en sobirans, y aixó acaba ab la tirania d'uns pochs, ab la dictadura d'un: y ells volen ésser els representants, els amos, els tirans; tots aspiran á dictador. Sempre s'ha de recordar que la Revolució inglesa portá un Cromwell, y la francesa la tirania dels *massacreurs*, acabant ab la dictadura d'un general afortunat.

No'ls devém escoltar á n'aqueixos *apóstols*. Devém saber y recordar sempre que tenim dret á la vera Llibertat, á l'absoluta, sens altras trabas que la dels altres; que'l govern, sigui'l que vulgui, no té altra misió que vetllar pera que no's conculqui la llibertat de ningú, y salvar, á més, al país dels perills del defora; y que quan tots estiguém ben educats é instruits, quan tots sapiguém nostres drets y nostres devers, el govern serà inútil, y alashoras, al cim de nostra Societat, hi podrém posar al individu més sabi y més virtuós com á honra, com á distinció, com á premi, pera que tothóm el respecti: may com á amo, may com á sobirà.

Els *apóstols* que 'ns predican Llibertat avuy, son una parodia dels qu'en nom de la mateixa perseguian y matavan als d'opinions diferents, á més de satisfer á voltas rancúnias y odís personals. Son els descendents directes dels revolucionaris que, essent ja autoritat á Bordeaux, al ésser avisats de que'ls exaltats anirian á assassinar á un individu d'opinió contraria, no varen poder impedirho: en aquella mateixa hora plantavan l'Arbre de la Llibertat! (1).

Ja'l plantaran ells l'arbre, ja: més el plantaran en terror sech y sense conreuhar, y

naixerà esquifit; y al dessota d'ell, á sa ombra, voldrán ésser sols ab sos sicaris.

Al predicarnos la Sobirania del poble, ens predican el predomini del Estat sobre del Individu, ó lo qu'es igual, l'aniquilació d'aquest per aquell; millor: que l'Individu deu estar sota del Estat, esclau d'ell; y no'ns diuen la veritat, ó sia que l'Estat deu ésser el servidor del Individu; que sols deu existir pera aquest.

Y si'ns els creyém y arriban á manar, serán nostres amos. Nous inquisidors, perseguirán; nous tirans, farán llistas de proscripció; y'ns imposarán una nova religió, tant ó més ridícula que la de la Rahó en temps d'en Robespierre, perseguintnos lo mateix si som protestants, que positivistas, que catòlics; deurém seguir la religió qu'ells tinguin; ens explotarán; ens farán sentir el fuet; y durán arreu la ruína, y per ultim la dictadura.

Mes deturemnos un xich. ¿Qué's proposan els *apóstols* ab aqueixas prédicas y sermons?... Cap altra cosa que guanyar un'acta de diputat, una vara de tinent d'alcalde, una faixa de *concejall*... Res més; y per aixó volen qu'en nom de la Llibertat ens moguém. Ens instigan, pretenen llensarnos al carrer á ésser butxins ó victimas! Si no fes riure, faria fàstich!

Y escoltéu ara. No acceptém la sobirania de ningú: ni d'un, ni dels pochs, ni dels molts. D'amo, cap; ésser esclaus, tampoch. Ni una cosa, ni l'altra. Siguém lo que devém: individus lliures. Pera lograr aixó possemhi totes nostras forsas.

Per'acabar: ¿no es més admirable l'abnegació del que, exagerat y desequilibrat tal volta, exposa sa vida y la de sos semblants no pera ésser regidor, ni diputat, sinó ab el sol fi d'assolir pera tothóm lo qu'ell creu vera Llibertat? El fi que's proposan aquests está admés per molts filosops moderns: «la Llibertat absoluta del Individu dintre d'una Societat lliure.» Sols es repugnant y es de dordre qu'alguns ilusos, per'assolir tan bell fi, empleyin barbres procediments. El jorn qu'acceptin la evolució, ó, al menys, la revolució en l'únich cas de que hi hagi un obstacle tan gran que impossibiliti aquella, el món serà seu, lograrán son propòsit. Sem-

(1) Taine: *Origenes de la France Contemporaine*.

pre son més respectables ells que un Lerroux, un Sempere, un Junoy ó un Roca y Roca.

Val més ésser víctima ab aquells ó d'aquells, qu'esclau d'aquests. Primer qu'admetre las doctrinas y un govern d'aquests, ho dich ben alt y ben clar: jo, ab tot y ésser evolucionista, y tan sols partidari de la revolucio en cassos extrems, prefereixo que s'enfonzi tot: lluytar y fins morir, pera ésser lliure. Tot avans que viure tiranizat.

TRINITAT MONEGAL.

¿Y LA MARXA DE CÁDIZ?

El diumenge á la nit, tot just celebradas las elecciones municipales, se llegia en *La Publicidad*:

«El pueblo, vigorosamente agitado por los republicanos todos, se ha decidido á intervenir...»

»En las elecciones verificadas hoy se ha evidenciado de un modo notable cómo el pueblo va adquiriendo costumbres y hábitos de pueblo libre, que tiene conciencia de sus derechos y quiere ejercerlos, no obstante el nirvanismo que sobre él han derramado los interesados en que esté embrutecido y apartado de la cosa pública para mejor dominarle.»

Per suposat que aqueixos interessats en embrutir al poble no son els homes de *La Publicidad*, ni'ls falsos apóstols, ni'ls pinxos de taberna que ab ells incitavan al assassinat als electors, á ciencia y paciència de qui devia evitarho: ells no hi han anat may á interrompre las votacions á tirs y ganivetadas; ells no l'han atropellat ni desmoralizat may al poble de qui's diuhen redemptors.

Per'xó, mercés á *La Publicidad*, Catalunya es avuy dels catalans; per'xó, mercés á *La Publicidad*, aquest poble lliure no ha tingut d'anar may á guerres tan afrontosas com la de Cuba. *La Publicidad* no ha medrat may á costas dels interessos, la dignitat y la vida del comú; may ha atiat baixas passions; may ha pactat ab en Weyler; may ha insultat al verdader, al democràtic Catalanisme; may ha corejat la marxa de Cádiz...

La marxa de Cádiz! Ves qui se'n recorda avuy d'aqueix filó tan explotat per la patrioteria! Mes no será extrany que tot d'un plegat se'n recordi'l poble en massa, si al ultim veu al llop sota la pell d'ovella, si per fi reconeix als butxins disfressats de llibertadors.

Sigui com vulgui, la pobra marxa de Cádiz cova'l seu ensopiment en els corròns dels pianos de manubri que ja ningú fa voltar. Ella qu'havia voltat ab tant de garbo per tota Espanya y sas Indias! Ella qu'havia d'ésser declarada *himno nacional*!

Quan portavan á morir remats d'homes, la gent de *La Publicidad* ens retreya á tot estrop la célebre marxa; quan rebian noticia de la desfeta de Cavite, s'esgargamellavan cantantla ab un acompanyament de platerets que feya fredat; en fi, sempre qu'era qüestió de rebre, teniam la ditxosa marxa dels cops. Donchs ¿cóm no la tocan ara aqueixos redemptors de pega á qui sembla qu'ha arribat l'hora de rebre de valent?

D'aquella pols venen aquestas fangueras, y cal estar á las resultas. Els enemichs de Catalunya, els enemichs d'Espanya, els enemichs del home, els antropófachs patrioters que brindaren ab sanch humana durant sas disbauxas guerreras, han demostrat, com no podian menos, tenir un ventrell molt desagratit al deixar de recó l'antich talismán de sas victorias de calaix. Per culpa d'ells s'ha quedat el poble sense patriotisme, ni toros, ni toreros, ni marxa de Cádiz. Aixó si, ab estat de siti de quan en quan, qu'es á lo que's tira ab tota la colla de brétols assalariats.

Ves si hem caminat en dos anys y picol Ves si'n pot recullir d'experiencia JOVENTUT, nascuda tot justament en aytal periodo de *tranzició* pera contribuir també á sa manera al cambi operat, ab tota la ignocència de sa edat jovenivola, mes també ab tots els seus jovenívols entusiasmes, y ab una set ardent de vera Llibertat!

Siguém justos: la marxa de Cádiz no mereix un desayre tan gran com el que se li está fent, y cal ressucitarla d'una manera ó altra. Si no ho fan ells, qu'aviat se trobarán á las acaballas, pot ferho'l poble catalá servintse pera cantárlshi las absoltas, ó pera acompanyarlos afora de Catalunya junt ab la tayfa forastera que'ns ha volgut omplir de ignominia.

Ja ho saben en Lerroux y tots els perdularis; ja ho sab la colla d'enemichs nostres, reaccionaris disfressats de lliberal que tot predicant contra'l clero'ns han arribat á omplir de capellans: la marxa de Cádiz s'imposa pera'l dia que toquin á fugir. Alló si que serà *paso doble!*

Per'xó al comensament se'ns ha ocorregut sortir ab aquesta pregunta, com qui surt ab un ciri trencat: ¿Y la marxa de Cádiz?

LLUÍS VÍA.

TRETS DE FONA

IV

ELS HOMES-ANUNCIS.

Van disfressats pera guanyarse la vida, pera cumplir aquesta necessitat moderna anomenada *guanyarse la vida*. L'un, dalt d'un pseudo-Rocinant, passeja sa disfressa de Quitxot amunt y avall de Ramblas y passeigs seguit d'un altre, disfressat de Sancho Panza; l'altre, vestit de vermella bayeta ó de Serrallonga de guardarropia, posa á las mans dels tranzeunts l'anunci d'un espectacle ó d'un comers; altres, á parellas y vestits de *sportmans*, trenquen el fons de sa gravetat ab crits qu'atrauen l'atenció y produheixen l'efecte convingut ab el que'ls hi paga més ó menys esplèndit jornal.

El públich se burla dels homes que desempenyan aqueixos papers; fins s'ha dat el cas d'apedregarne algún: y'l públich no es llògich, ni conseqüent, ni equitativ. He dit que aqueixos homes se disfressan pera guanyarse la vida, y tots sabéu qu'es aixis. Pera ésser llògich, el públich, hauria de burlarse de tots els que's disfressan; pera ésser conseqüent, hauria de ferho á totas horas y en tots els moments; pera ésser equitativ, hauria de burlarse doblement dels que, á més de disfressarse, fan algún mal.

Y cap d'aqueixos que's disfressan per'anunciar, recluix á germans nostres; cap d'ells té per finalitat matar als nostres germans; cap d'ells se val de la disfressa pera treure de casa á un pobre y malbaratarli'ls bens que li quedin; cap d'ells ens imposa res ni á nosaltres ni als nostres germans; cap d'ells ens amenaça ab las penas eternas; cap d'ells...

Cap d'ells es tan cobart com el públich que'ls insulta darrera de la impunitat de la massa: perque ells tenen el valor de sortir á guanyarse la vida mansament ahont celebran disbauixa'ls llops fartaners, y'l públich, de tots els que's disfressan, no més els insulta á n'ells perque no'ls inviolabilisa una sanció.

F. PUJOLÁ Y VALLÉS.

2 novembre, 1901.

TERRA TRISTA

La plana s'estén fins l'horitzó per totas bandes: no més, molt lluny, en la ratlla mateixa que separa la terra esblanquehida del cel blau, s'oviran unas ombras foscas, allargassadas, ajegudas; lo mateix poden ésser montanyas que núvols d'etern repós destinats un dia, que may arriba, á fecundar la plana trista.

En tota aquella immensitat desolada no s'hi veu un'ànima viventa; ni una clapa de bosch, fora d'alguns rengles d'olivers qu'aguantan sa testa grisa y apomada... Els timons, las botxas y las saladas cubreixen gayre bé tota aquella terra com fastigosas clapas de ronya... Una vinya allarga cap al cel sas sarments ressecas... Duhent al rostre'l color mateix del terror malehit, está'l Ton sentat en un guarda-rodes del porxo de son casalot contemplant ab ulls d'esglay aquell oceà inmóvil y després el cel ras ahont hi llueix el sol que se'n va á la posta. Ni d'esma's mira dos pollastrets tisichs que vora seu cercan en va granets perduts y no tenen més remey qu'havérselas ab las formigas afamadas; no'ls veu el Ton ni sent una picossada que'l més atrevit li dona demunt mateix de son peuás descals, negre, empaytant una mosca. De colzes als genolls, sas mans groixudas arrapadas als polsos sembla qu'oprimeixin, pera que no esclati, l'front colrat ple d'arrugas.

La tristesa s'havia fet seu al pobre pagés. Pensa en sa casota de tapia que ja s'aclofa com un aucell ferit; els trespols se foradan; ahir mateix el Queló, son fill gran, s'havia enfonzat vora de la llar, cayent abaix al estable, com si l'haguessin estirat per las camas els dimonis qu'à to'hora persegueixen als d'aquella casa. La dona malalta y criant al

menut de cinch mesos que marraneja tot el sant dia perque no troba prou llet, de segur!... y ell, *vàtua dena!*, desamparat de tots, havent de pagar censos y contribucions y sense poder dur prou pa á n'aquellas bocas que n'hi demanan, ni poderlos hi tornar la salut, *dena! dena!*...

De tant en tant mira ab afany el cel llis que solcan sovint voladas de corbs... y tot plegat el cor li fa un salt al veure que'l ventet de llevant aturbona una boyrada fosca y espessa que va enfilantse amunt, amunt, confonentse ab las montanyas grises del horitzó... Fins li sembla sentir la remor del tro... Ay si ploqués!... Cóm llensaria sobre'ls terrossos molls aquell munt de blat que guarda en un recó de sa cambra, sota de la estampa de la Mare de Deu del Carme enganxada á la paret descrostada, el blat de llevar qu'havia enmatllevat al Gran del Mas Goret comprometentse á tornar-lo doblat ab el de la cullita vinenta... Si, si, la cullita vinenta y

som á Tots-Sants y encara no ha pogut sembrar...

Y quan més esperansat contempla'l Ton aquells núvols inflats per l'humit llevant ja ben alts, negres, fantástichs, se gira sobtadament el vent sech de las planas d'Aragó, aconseguintselas unas ratxadas ab las altrás, y en poca estona va destriant els núvols que s'escampan inofensius per l'amplaria infinita del cel, emporprats pel sol vermell que ja's pon allà á la ratlla dreta del horitzó que separa'ls dos Saharas—el de dalt y'l de baix—tot llensant amunt els raigs inmensos com brassos de moli, enrogint per alguns moments la plana desesperada...

El Ton se queda extàtich, mirant fit á fit aquell sol ponent, el sol roig inflexible..., com la llambregada que'l copdiciós vellot del Mas Goret llensá vuyt dias avans sobre sas dugas feixas y sa casa esbalandrada, tota sa pobresa...

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

L'AUMEDA

Al meu bon amic el Sr. Marqués de Montsolís.

El bosch es molt més bosch, té més bellesa quant més selvatje es, quant creix més lliure; quan sembla qu'es dels Deus la fortalesa, quan tot fruïx la plenitud del viure.

L'Aumeda es bosch aixís. Es una hermosa que no cubreix sas carns ab vestiduras, que constantment s'esplaya voluptuosa y'ns ofereix á tots pler y dolsuras.

No la toca la mà del llenyatayre ni la del gran senyor de qui es esclava; en sos pulmons hi há'ls naixements de l'ayre, may de sos pits se'n ha estroncat la sava.

Per aixó l'om, el castanyer, l'alzina, l'alba y el poll, el vern y la surera s'abrassan com germans, y'l Sol combina quadros ab ells d'una ilusió encisera.

Y'l romaní y l'arbós, la mata y l'eura, la ginesta, y el bruch y la gatosa fan pels conills bons bressolets per jeure y son per las perdius cambra agradosa.

Al rossinyol li dicta las tonadas la font que á arrels y molsa petoneja,

y al sentir el seu cant s'ompla de fadas el bosch, y ab ellas tendrament festeja.

No es escenari inmens, es una tanda d'escenaris guarnits ab maravellas; es un cel estrellat de banda á banda, es la gloria del cel de las estrellas.

Jo hi he sobtat allí á la Poesia, la he vista frech á frech, fins la he abressada, y he tastat d'aquell néctar qu'ella envia per la immortalitat ab sa alenada.

Hi he sentit l'esperó del patriotisme que á tots els catalans mou y agermana; ben públich té l'Aumeda'l seu baptisme: ho porta al front qu'es *Terra Catalana*. (1)

Y puig, Marqués, es vostra tal bellesa, de genollons deixáumela adorar, puig si del Món la Terra es la Deesa, el bosch es son altar.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

(1) Aludeix á la inscripció que'l pare del actual Marqués de Montsolís feu posar á la fatxada del casal que hi há a prop de l'Aumeda, quina inscripció proba la seva clarividencia y'l seu bon sentit patriótic, puig ja en 1875 escrivia: *Torre Mata de Vallalta. — Terme de Sant Cebrià. — Terra catalana.*

T'HE VIST...

T'he vist al jardí de casa teva, ahont las brancas dels arbres, entrellassadas, m'han semblat com un talem de vert vellut que t'amaigués a las miradas del cel. Arreu hi creixian rosers, de quin espès fullatje semblava degotarne sanch al esclat de llurs vermellas poncellas. Y t'he vist, en la penombra de l'arbreda, aprop d'un home jove y sapat, que ab encesa mirada contemplava ton rostre d'estatua. Sos brassos molsuts lligavan ta cintura, y en ella hi jugavan sas mans; sos llabis ardents mormolavan depressa, endevinantshi'l desitj de besarte... Mes tu no te'l miravas pas ab mirada ardenta: tu te'l miravas ab ulls alegres plens de vanitat; las tevas mans ab un ayre tranquil y majestuós apartavan las d'ell de ta cintura, qu'ell retenia amorosament, y son parlar afanyós te feya riure...

Un instant heu permanescut inmòvils, escoltant el silenci sols interromput pel remoreig del fullatje. Després ell ha avensat depressa, y tu l'has seguit calmosa; ell parlava ab rostre inmòvil... tu reyas fort estafent tas bellas faccions; ell ha cullit una flor que tot seguit t'ha ofert... tu, després de mártiritzarla entre tas delicadas mans, l'has tirada al llach pera veure, ignocenta, l'onejar de l'aygua que tranquila dormia... Y ell llavors ab má insegura ha agafat ta testa acostanila a sos llabis, y t'ha dit que t'estimava; y tu has rigut altra volta... Ton riure ha sigut estrident, ton riure ha estremet las plantas qu'os voltavan, y passejantse frívolament pels àmbits d'aqueixa immensitat blavosa que se'n diu cel, ha semblat contestar:—«No estim!...» —

Oh, donal Aqueix home qu'abrassa ta cintura, y quin parlar afanyós te fa riure, es l'home que jurante y fente jurar amor en lloch sagrat, se dirá ton espós; es el qu'ha de cuydarte'l cos y l'ànima; es el que's dirá pare de tos fills (no del amor, no: fills del delirí); es el que dins ta cambra nupcial voldrá fruhir l'amor que may haurás sentit y qu'haurás jurat... Oh, donal Pensa que sos brassos nusos, en lloch d'acariciar ton cos, semblarán cadenas que l'estrenyin; que sos llabis glatint per ta hermosura, volentlo besar cremarán ton rostre. Pensa que tos bras-

sos blanchs y frets com llet gelada, serán llasos que's desfarán al estrenye'l seu cos ardent; que'l seu foch, encés en la contemplació de ta bellesa, fondrà'l gel de ton cor... y'l gel de ton cor apagarà'l foch d'ell... Y no'n quedarà res: ni amor ni desitj; y ta cambra nupcial será cambra mortuoria; y la quietut avuy trencada per ton riure estrident, será interrompuda llavors per tos sospirs fondos al ofegar tos plors...

T'he vist, y he sentit una fonda compassió al véure't enganyada per tu mateixa... T'he vist y he sentit bategar mon cor, he desitjat ferte sentir amor, amor pur, amor que may has sentit... Quina joya, si la compreguessis, la de sentirse banyada d'amor l'ànima!... Llavors ton riure no fora estrident: fora indecis, boy ofegat a flor de llabi...

Dona voluble, ofereixte pura al amor!... T'he vist, y he vist que no estimavas!... T'he vist, y he vist que t'estimava!...

ENRICH RAFEL Y SURELL.

COMUNICAT (1)

Senyor Director de JOVENTUT.

Senyor Director: Permètim quatre paraúlas en contestació a lo que'l senyor Busquets, y Punset digué el dia 24 del mes pròp passat en las pàginas d'aquèst mateix periòdich al parlar de la obra per mi escrita sobre gramàtica catalana ab el títol de *Grafia elemental*.

En el pròlech de dita obra s'hi trôba consignat que l'haver de apèndrer dugas vegadas una mateixa paraúla, això es, un còp pe-

(1) Acullim la present réplica del senyor Poal a la crítica que de sa obra feu nostre company Busquets, qui's ratifica en tot quant digué. Al senyor Poal devém advertirli que no's será possible dar cabuda en aquestes planas a cap més comunicat que'ns envihi sobre aquest assumpto, puig altres treballs han d'ocupar l'espai de que disposém. Per altra part, creyém que tot críich, més que obligació d'estar encertat en son judici, té obligació d'ésser sincer; y reconeguda pel senyor Poal la sinceritat nostra, lo demés que'ns diu es secundari. No obstant, queda complascut el senyor Poal, y JOVENTUT no desmenteix sas tradicions d'ésser camp obert a tota discussió artística ó literaria, sempre y quan això no degeneri en vici, puig feyna tindríam si cada autor, després de criticarli una obra, ens vingués ab objeccions.

Se donará compte de las obras rebudas, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica: aixís diu nostre anunci. Per lo tant, havent fet crítica de l'obra del senyor Poal, ja quedava cumplerta nostra misió en aquest punt. — (N. de la D.)

ra saber com se pronuncia y un altre cop pera saber com s'escriu, ocasiona la pèrdua de moltes energias que podrian aprofitarse dedicantlas a la adquisició de coneixements de un altre ordre. A fi de evitar aquesta pèrdua de energias jo propòso en la mateixa obra que anem a lo que es una conseqüència natural y lògica de la escriptura que avuy s'usa ab el nòm de escriptura fonètica, propòso que anem al mòdo d'escriure tal com se pronuncia. Això no ho troba ben fet el senyor Busquets; però aquest senyor avans de calificar de ridicol lo que jo propòso havia de provar o be que no es una rêmora pel progrés tenir un mòdo d'escriure diferent de la pronunciació o be que debèm llegir y pronunciar el català tal com avuy acostuma a escriure.

La primera d'aquestes proposicions no crech que pugui passarli pel cap al senyor Busquets ni a ningú el defensar-la. En quant a la proposició segona no mes li diré al senyor Busquets que fassi ell mateix de jutje; que miri quin efecte li produëix el sentir llegir en català ab pronunciació diferent de la usual y corrent, donant a las es el sò de tals en tots els cassos y no omitint aquèllas vocals que per ser concurrents callèm els catalàns al enrahonar. ¿No es veritat que troba sumament ridicol tal mòdo de llegir si no te a favor seu la excusa de ser foraster o estranger el lector? Perquè donchs li sab mal que jo propòsi l'escriure tal com se pronuncia? Si es una ventatja escriure y pronunciar de un mateix mòdo ¿està be calificar de ridicol l'intent de acomodar la ortografia a la pronunciació quan la ridiculés resultaria precisament de ferho al revés, de volèr acomodar la pronunciació al mòdo d'escriure?

Per altre part, prescindint de que las llengües existeixen mes pera ser parladas que pera ser escrites, y que per lo tant per aquesta sola rahó en cas de divergència entre la pronunciació y la ortografia deu donarse la preferència a la primera ¿no veu el senyor Busquets que pera conciliar aquestes dos manifestacions del pensament han de cedir els que saben d'escriure no sòls per la rahó de que son en menor nùmero, sinò també perquè sent els mes instruits o de major intel·ligència els hi serà mes fàcil a n'ells apèndrer d'escriure tal com se pronuncia que no a la immensa majoria dels catalàns apèndrer de pronunciar tal com s'escriu?

Pòt ser el senyor Busquets ha cregut que jo proposava alterar el mòdo de parlar: em dona motiu pera pensarho la seva afirmació de que jo defenso la escriptura y *composició* del català tal com se parla. Si ha cregut això'l senyor Busquets està equivocat; no ha comprès el meu pensament. Jo no pretench que s'alteri el mòdo de parlar: me hè limitat com ho diu el títol mateix del meu llibre a la ortografia o grafia del nostre idioma. En la

part de vocabulari y de construcció no hi entra'l meu treball. Las poesias de Mossen Vergader y altres composicions pel estil si s'escribissen tal com se pronuncian no perdrien cap dels seus mèrits: tant poètiques serian en la grafia que jo propòso com en la en que estàn escrites. Y fins pòt afirmar-se que hi guanyariam tots en que aquèllas composicions estiguessin escrites tal com se pronuncian, perquè allavòras las podrian assaborir moltes personas que are no's cuidan de llegir las o que no las llegèixen tant com las llegirian si estiguessin escrites en una grafia fàcil y senzilla pel estil de la que jo propòso.

Diu el senyor Busquets que la meua obra destruhiria els treballs den Grandia, Nonell, Fabra, Bulbena y altres. Entenemnos. En els treballs llenguístichs a que sèmbla referir-se el senyor Busquets, treballs que jo soch el primer en admirar, perquè supòsen apart de moltíssima paciència, un envòlble caudal de coneixements; en aquestos treballs, prescindint de las cuestiones sintàcticas y de la propietat de las paraulas, cosas tan la una com l'altre extranyas al llibre meu, hi ha o pòt haverhi dos objectius: Primer, la investigació de las lleys fonètiques del nostre idioma pera rectificar en son cas las malas pronunciacions si s'hi es a temps, es a dir, si la pronunciació es vária o duptosa per no haver-se pronunciat encare ab el caràcter de irrevocable el fallo del us, que es jutje suprèm en la matèria. Segon, averiguar els signos ab els quals havian estat escrites ó representadas las paraulas actuals y las que las engendraren pertanyents al nostre mateix o a un altre idioma.

En el primer de dits objectius, encara que'l considero molt y molt útil pera que la nostra llengua tinga aquèlla regularitat que proporciona la observància de las lleys fonètiques, no m'hi fico; no es de la incumbència de la ortografia, única matèria que tracta'l meu llibre.

L'altre objectiu hi ha que mirar com se presenta. Si apoyantse en la manera com estavan avans escrites las paraulas del nostre idioma y las que'ls hi donaren el ser pertanyents a un idioma distint, se pretén que havèm d'escriure'las del mateix mòdo, conservant aixis l'embull de haverhi lletras unisonas, lletras sense cap sò y lletras que representan dos o mes sons, estich decididament en contra de tals treballs. Però si s'admèt que en la escriptura no hi ha d'haver mes que un signe exclusiu pera cada sò, alashòras admèto'ls treballs dels etimologistas referents al mòdo com s'escribian avans las paraulas del nostre idioma y las que las engendraren. Aquestos treballs podrian servir en tal supòsit pera satisfer la curiositat dels que tinguessin afició a saber com eran las cosas antigues.

Aquí te explicada el senyor Busquets tota

la oposició entre'l sistema que jo propòso de escriure tal com se pronuncia y els treballs dels sabis filòlechs ab que s'honra la nostra patria. Y sèmbla extrany que en llòch de aquesta oposició no hi hagi vist el senyor Busquets en el meu llibre altres còsas per cert ben diferentas, com per exemple que'l mòdo d'escriure tal com se pronuncia que jo propòso impediria en certs càssos la corrupció del idioma: aplicantse tal sistema no succehria lo que pòt succehir avuy, això es, que llegintse malament una paràula ab el temps vingui á prevalèixer aquèlla mala lectura que altera la pronunciació. Sèmbla extrany que no hagi vist el senyor Busquets que ab el sistema d'escriure tal com se pronuncia, sentloshi a n'als catalans mes fácil el llegir y l'escriure en son propi idioma, hi hauria mes, moltissims mes compatricis nostres que escriurien y llegirien el català. Sèmbla extrany que no hagi vist el senyor Busquets que ab el sistema d'escriure tal com se pronuncia, fins els mateixos forasters y estrangers se dedicarian mes fàcilment al estudi de la nostra llengua veyentla despüllada de las complicadissimas regles de ortografia que avuy els espantan.

Aquèstos resultats de impedir la corrupció de las paràulas y de facilitar la propagació del idioma, aquèstos resultats que s'obtinarien ab el sistema d'escriure tal com se pronuncia, creyèm que valen la pena de tenirse en compte. Son de moltissim mèrit y dignes de las majors alabansas els treballs que's propòsan conseguir la depuració del català; però'm sèmbla que no merèix ser tractat ab desdèny el treball que tot hi contribuïnt a evitar en certs càssos la corrupció de la nostra llengua fa tot lo possible pera propagarla presentantla com la mes fácil de ser après per tothòm.

Crech que'l senyor Busquets no ha tingut la intenció de mortificarme al fer la critica de la meua obra: ho crech no sòls perquè ell mateix ho diu, sino perquè m'ho donan a entèndrer els bons informes que de dit senyor m'han donat personas que creuhen coneixel a fondo: Però aixis y tot jo no podia estarme callat al vèurer el mòdo com se calificava el meu llibre atribuintme intencions que may he tingut.

Li anticipa las gràcias senyor Director per la inserció de aquèstas ratllas en el periòdic de la seva digna direcció son afectissim servidor

JOSEPH POAL Y JOFRESA.

Sallent, 4 novembre 1901.

RATIFICACIÓ

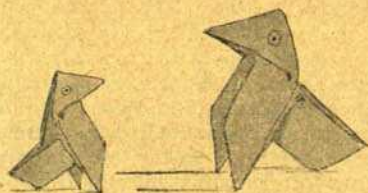
He llegit ben asserenat l'anterior carta-defensa en que'l distingit notari de Sallent

proba de convencem á la contraria rahó de lo que sobre sa *Grafia elemental* exposi com á judici en un dels prop-passats números de JOVENTUT. L'he llegida y no la so ben entesa; tal volta serà á causa d'estar saturada d'arguments presentats á istil de las disertacions escolásticas encarcaradas que á las aulas del Seminari ens etzibavan, fentnos aborrrir tota doctrina mentres no'ns la deixavan exposar ab lliure peu y volant la fantasia sense traves de formas académicas. Ara las rahons, per poderosas que sian, no's traspüan claras subjectas á la forma ab que las aboca'l senyor Poal y Jofresa, y nosaltres no tenim paciència per'argüir sens acabar may, com passaria si'ns prenguessim en serio las divagacions del nou filòlech.

Ratifiquém lo qu'en nostre anterior article deyam respecte l'obra del senyor Poal, y li recomaném que deixantse d'ilusions de moment, que poden semblarli profitosas per l'estudi de la qüestió del nostre llenguatge, sumi en la colla dels que venen á purificarlo pera deixar ben plantejada aquesta tasca, avuy la més interessant. Apenas ens l'hem d'escoltar al poble *ciudadà* pera formarnos un plan en el llenguatge; perquè'l poble de la llengua prostituhida enrahona un català que fins s'ha encomanat al senyor Poal ab tot y ésser filòlech, y aixis trobém qu'en sa obra usa'l *pues, l'hasta, l'vamos, antes* y altres barbarismes que'ls mitjanament interessats en aquesta materia han ja desterrat.

Y altrament que no es nostra missió dir si té rahó en sas objeccions el senyor Poal y Jofresa, puig no tenim autoritat filològica ni es hora de discutirho; solament donarem el nostre parer ab tota imparcialitat y sense deixarnos portar per malevolensas, ja que no tenim el gust de conèixer al senyor notari de Sallent y creyém qu'es una cabal persona encara que no'ns hajan donat d'ell informes, perquè no'ls hem demanat com feu ell ab nosaltres, ahont sempre hi trobará sinceritat, ab tot y podernos equivocar alguna vegada; però aixó si, no serà may ab mala intenció com avuy desgraciadament s'estila. Torni á llegir lo que li deyam referent á sa obreta, y mesuri y sospesi bé, y veurá com ab el temps (potser ab no gayre) ens donará la rahó, perquè palpará las inconveniencias que reporta'l seu plan.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

FRANZ FISCHER

Es el primer director *wagnerià* que haurém vist al Liceu en la direcció del drama lirich. En Fischer es un d'aquells apòstols de que tantas vegadas hem parlat, qu'han consagrat sa vida á propagar la vera interpretació de las obras del mestre de Bayreuth.

Fou primer un violoncellista molt notable, havent treballat en moltes orquestas que Wagner dirigia, y col·laborat en l'estreno de varias de sas obras. Intim amic del gran mestre, li havia aquest dispensat moltes atencions, y al inaugurar el teatre de Bayreuth en 1876, li confià l'important càrrech de la direcció dels chors. Tant va creixe aquesta confiança, qu'en el memorable estreno de *Parsifal*, en 1882, en Fischer va ésser l'únich mestre que compartí ab el difunt Levi la direcció de la orquesta, y en aquest càrrech continuà figurant els anys successius.

El mestre Fischer, que resideix ordinariament á Múnic, es tingut tant allí com á Bayreuth per una de las més grans personalitats en l'art de la música. Fa molts anys que porta la direcció de la orquesta en el Teatre Real, y l'últim estiu prengué part en las funcions inaugurals del gran teatre del Princep Regent, dirigint el *Tristan é Isolda* d'una manera acabada.

En Fischer es dels músichs que coneixen fonament l'obra de Wagner, y que tenen l'hàbit de comunicarla al públich de manera clara y expressiva. Professa verdadera veneració pel gran mestre, sab apropiarse l'esperit de sas obras y transmètrel al auditori ab fidelitat incomparable. Y además es un consumat pianista que, com á intérprete de ditas obras, s'ha fet un renom sens igual.

Aquest es el mestre qu'aném á sentir ara en la direcció de l'obra més complicada y potser més difícil de Ricart Wagner. ¿Haurà trobat en Fischer en nostre gran teatre elements aptes pera que la execució de la darre- ra part de la Tetralogia no sia una profa-

nació semblant á las altrás? ¿O bé tindrem de contentarnos ab admirar una batuta de gran valua que per no ésser degudament se cundada deixi de regalarnos tots els fruits que d'ella podiam esperar?

La resposta no ha de tardar. Mentres tant, recomaném als amants de Wagner que s'hi fixin bé en la personalitat del mestre Fischer, puig sia com sia, han de fruhir, per lo que d'ell depengui, ab una interpretació estrictament conforme als preceptes wagnerians.

Y ja que la ocasió's presenta, aprofitemla pera felicitar á la Empresa del Liceu, per haverse decidit á donarnos á Wagner ab directores wagnerians. El dia que aquesta decisió s'extengui á tots els factors qu'en la representació intervenen, la censura haurá d'enmudir per sempre. Y ningú més que nosaltres se'n alegraria de tal prodigi.—J. PENA.

EL DEU WOTAN

Es una de las divinitats de més relleu al ensemps que més desgraciadas de quantas va crear la mitologia germànica. *Odin* s'anomenava en la mitologia escandinava. En altre temps son nom expressava el *Furiós*. En son origen fou el deu de las tempestats. També fou el deu de la mort en els camps de batalla. El representavan arrogant, robust y ferotje ab un sol ull bo. L'altre'l va perdre per l'atreviment de voler calmar sa set en la cristallina font del Saber, que corria al peu del freixe del món. Wotan trencà una branca d'aquell arbre, fentne d'ella'l mànech d'una llansa en que hi gravà clàusulas de pactes; ab ella dominava'l món enter. Per aixó figura ab son ull cego cubert per un manyoch de cabells y empunyant sa dreta la sagrada arma. Son setial de descans, desde ahont contemplava tot el món, era en la montanya celeste anomenada *Hidskjall* pels antics pobles del Nort. Segons la mitologia escandinava tenia tres palaus: *Gladshheim*, ahont presidia'l consell dels deus; *Walaskialff*, ahont descansava; y'l *Walhalla*, ahont celebrava sas libacions, rodejat de guerrers divinissats. La acompanyavan dos corps, fidels servidors que li feyan esment de quant en la terra passava: *Hugin*, el Pensament, y *Munin*, la Memoria.

Wagner, ab son poderós talent, va escullir aquesta divinitat pera un de sos més famosos personatjes en son colossal é imponent poema *L'Anell del Nibelung*. Mes no'l va presentar tal com era en la mitologia escandinava ó en el poema *Els Nibelungs*, sinó modificat, menos idealisat, sempre poderós y més desgraciat si pot ésser. Sa vera muller se deya Fricka, deesa del matrimoni, de la que no tingué cap fruyt. Mes Wotan, per medi d'un filtre amorós, se feu seva á *Erda*, deesa del Saber y de la Natura, mare de las tres Parcas, y ab aquesta divinitat engendrà las nou walkyrias, donzellas creadas pera portar al regne de Wotan y al Walhalla'ls héroes morts en el camp de batalla, al objecte de poblar el castell de defensors valents pel dia que l'exércit d'Alberich amenassés destruhir la rassa dels deus. També tingué amors ab una *welsa* (rassa de lllops) de la que nasqueren Siegmund y Sieglinda, dos ger-

mans bessons que'l destí y la fatalitat llensà un en brassos del altre possehits de la més gran passió amorosa, y'ls quals foren els pares de Siegfried.

El poder de Wotan era inmens. Mes no sempre. Sa vida fou bastant desgraciada. Contempleulo, si no, en *L'Or del Rhin*, arrepenit de la promesa feta als gegants per la construcció del Walhalla, la espléndida mansió dels deus. Ell devia entregals á Freia, deesa del amor y de la joventut (única que sab cuydar de las pomas d'or d'Holda que donan juvenesa eterna als deus). Mes Wotan va enviar á *Loge* (deu del foch y de la malicia) á recorre món pera buscar una compensació y oferirla als gegants en cambi d'aquella divinitat. Y al retornar el deu de l'astucia, sols pot fer esment del rapte que Alberich ha fet á las fillas del Rhin en l'or que guardavan, y'l crit de maledicció al amor que aquell nano llensà al apoderarse del tresor. Allavors els gegants proposan cambiar á Freia per l'or del Rhin y se'n van seguits d'aquesta deesa, á la que arrossegan brutalment. Y aqui comensa la confusió y'l neguit á apoderarse del esperit de Wotan, que després de molt pensar, se decideix, valentse del astut Loge, á robar á Alberich el tresor que posseheix.

Ja es possessor el deu dels deus, del màgich anell que'ls Nibelungs forjaren ab or del Rhin á instancias d'Alberich. Aixó ocasiona la sinistre y terrible maledicció que llensa Alberich sobre'l possessor del anell.

Wotan, sense ferne cas y abismat en la contemplació del anell (qu'estima solzament pera ell), es sorprés pels gegants que venen á emportarse'l tresor en cambi de Freia. Trist y pensatiu Wotan, accepta lo proposat per aquells, aplegant totas las riquesas dels nibelungs al entorn de la deesa del amor fins quedar aquesta del tot cuberta. En el munt hi há tot el tresor, fins el casco màgich d'Alberich. Mes queda encara una petita esclatja per la que lluheix la dolsa y enlluernadora mirada de Freia. Aquell buyt es el que's veu obligat Wotan á cubrir ab l'anell del nibelung. El dubte, el temor y la més gran angoixa corsecan el cor del deu avans de cumplir lo manat. Llavors Erda, qu'ho sab tot y no ignora'l pervenir, avisa á Wotan del mal qu'enclou el poderós anell,

y prevé ja'l fi desastrós de la rassa dels deus. Y'l rey de la divinitat, després de profundíssima meditació, fa entrega del cercle d'or als dos gegants Fasolt y Fafner.

¿No s'ha vist en aquest prólech la constant lluyta del deu sobre si mateix y la fatalitat que'l dominava?

Wotan, després de crear invencible espasa, baixa á la Terra, y en la mateixa casa de sa filla Sieglinda, enfonza l'acer fins al puny en el tronch del freixe, prometent que pertanyeria á qui l'arrenqués d'aquell lloch. Per Siegmund allí'l va clavar. Als welsas protegia ara, ab l'intent de sostenir la existencia de la rassa divina.

En el diálech de sa esposa Fricka (en la *Walkyria*) veyém la terrible lluyta que sosté ab aquesta deesa, defensant els amors de Siegmund y Sieglinda y volent per aquell la victoria sobre Hunding en el combat causat per l'odi de rassas. La voluntat de Wotan se doblega baix las rahons y recriminacions de la deesa del matrimoni y cedeix, per fi, abatut y pensatiu, tergiversant la victoria, la qual correspón ara al brutal Hunding. Després del forsat jurament, y mentres s'allunya Fricka, el furor de Wotan esclata intensament: ell, el deu dels deus, ell, l'amo de la rassa divina, el dominador del món, el poderós entre'ls poderosos, torsats tots els seus desitjos, totas sas voluntats! ¿No es un deu á qui la desgracia sempre perseguia y, per lo tant, digne de llástima?

Y ab sa filla Brünnhilda, la hermosa donzella, la més estimada, se sosté ferm al jurament fet á sa muller y fins acaba per amenassar á la verge si no obeheix á las ordres del pare dels combats. Ell entrevéu ja'l fi de la rassa, y recorda qu'Erda li anunciá'l cataclisme pera quan Alberich engendri un fill (que será'l nibelung Hagen) y á aquest recort l'invadeix horrible rabia, deixant per aquest sér els torments y'ls esplendors funestos de la divinitat.

Vegeulo també en la baralla de Siegmund y Hunding acudir furiós al lloch del combat, fent trossos ab sa poderosa llansa la espasa del welsa que Brünnhilda protegia en aquell instant, impulsada per la compassió al veure l'inmens amor que's professavan els bessons. Wotan queda contemplat ab gran desespero'l cadavre de son fill, y mana á

Hunding que torni á veure á Fricka y l'anuncihi que són espós ha cumplert el jurament. Y condensant tota la seva cólera en sos ulls, llensa vers Hunding tan terrible esguart, que aquest cau desplomat en terra. Allavors, en el comble de la exaltació y de la rabia, desplega tot son furor y sa ira contra la desobedient filla predilecta, de la qual surt en persecució entre'l bramuleix desencadenat del huracá que l'empeny.

Ja torna á sentirse sa potentia veu entre la tempesta que'l porta. Furiós acut al lloch de las rocas de las walkyrias. Brünnhilda, la desdixada donzella, s'avensa vers son pare pera sotmetres resignada á las voluntats del deu. Aquest, vibrant encara en son cos la ira per la falta de sa hermosa filla, la condempna, en terrible sentència, á ésser despullada de son poder diví, y convertida en un sér mortal, dormida en el camí, qu'haurá d'entregarse al primer caminant que la desperti. Als crits de desespero de las walkyrias per tan gran cástich, Wotan las amenassa ab furia, condemnantlas á la mateixa sort si'l contradiuen.

Un'altra lluyta regna llavors entre'l pare dels deus y la pobra Brünnhilda. A pesar de qu'en son dintre tenia'l desitj de donar el triomf al welsa, el jurament fet á Fricka era sagrat y no's podia cambiar la sort de la baralla; á més Brünnhilda havia faltat á las severas ordres del deu, y aixó mereixia terrible cástich, y donchs sa debilitat havia sigut l'amor als welsas, esclava seria ara del amor humá. Per fi, els prechs constants de la infortunada walkyria, fan batre de nou el cor de Wotan, y aquest consent resignat á la petició de sa hermosa y pura filla: y després d'una tendra despedida, en la que Wotan torna á ésser pare desgraciat, se separa la divinitat d'aquest cos volgut, besantli en sos resplandents ulls que tanca al instant, dominada per extranya y agradable són. Y la contempla ab gran emoció, ajeguda al peu del grandió pi. Mes redresantse de moment, invoca ab el poder de sa llansa á Loge, el deu del foc, que acut al instant y rodeja la roca protegint á la walkyria ab son inmens ardor, y formant una barrera que sols el més fort dels héroes pot atravessar sense recansa.

Y'l deu Wotan, afligit, ja no guia més en

el combat a las walkyrias. Sol y sense parar camina pel món baix la figura del *Viatjer*, empunyant encara en sa dreta la sagrada llansa. Y sos passos el portan a la cova de Mime, el germà d'Alberich. Majestuós com sempre, reposat y ple de resignació en sa negra sort, contesta ab solemne y segura veu a las tres preguntas que'l nano li dirigeix respecte als sers qu'habitan las entranyas de la terra, sobre la terra y en las regions celestials. Llavors Mime, qu'ha conegut a Wotan en el *Viatjer*, se veu obligat a respondre a altrás tres preguntas que aquell deu formula referents: a la rassa més perseguida al ensempe que més estimada per Wotan; a la espasa que ferirà de mort a Fafner, el monstuós dragó; y finalment, qui serà'l manyós forjador que soldará'ls trossos de Nothung, l'acer dels welsas. La confusió del nano al sentir l'última interrogació, no té limits; y Wotan, burlantse de son neguit, desapareix empés per furiosa tempesta, després d'advertir a Mime que sols qui desconeixi la por, triomfará, y pera ell serà la testa del nano, apostada.

Y Wotan se dirigeix per fi a la Cova de la Enveja, en la que'l monstre Fafner guarda'l tresor del nibelung. Acompanyat per terrible huracá y resplandor de llamps, arriba a lloch tan sinistre rodejat de tenebras. Mes allí's troba en presencia d'Alberich, son gran enemich, que a la vista del *Viatjer* esclata en amenassas é injurias contra'l lladre que li robá'l tresor. Mes, el desdixat deu qu'ha renunciat a protegir la rassa dels welsas, sols proposa al nano d'advertir al dragó del perill que l'amenassa y salvarli la vida en cambi del talismán. Fafner s'hi nega. Llavors Wotan, veyent inútil la reconquesta del mágich anell, se retira desconsolat vers la roca de Brünnhilda, en espera del héroe que ja s'acosta.

Una confusió espantosa d'ideas bull en son cervell; y veyent sols tenebras que li enfosqueixen els sentits, decideix interrogar a Erda, la deesa del Saber, la profetissa de la Terra. La forsa del conjur es tal, qu'apareix la divinitat, qu'ha sigut obligada a despertar-se de son etern somni, y sols pot dir a Wotan que també tot gira al seu entorn convertit en negruras, que no es posible respondre, que's dirigeixi a las Parcas qu'en la

corda del destí filan la ciencia de sa mare eterna. Mes Wotan sols vol modificar el pervenir. No pot interrogar a Brünnhilda per haverla privat de son poder divi. Erda es impotent pera cambiar el curs de las cosas. Llavors el pare dels deus cedeix el món, que ab rabia volia pels nibelungs, als welsas triomfants, y espera resignat el fi de la rassa dels deus. Wotan romp, donchs, l'encantament que retenia la mare de las walkyrias, que desapareix de nou en las entranyas de la terra dominada per son somni etern.

Y Siegfried, l'últim welsa, va apropantse guiat per l'aucellet, son fidel conseller. Els dos corps que acompanyan constantment a Wotan han esporuguit al alegre company del héroe, y aquest, veyentse perdut, se troba al enfront del *Viatjer*, del qui'n fa burla y li prega que li deixi fer son cami si no vol tastar son acer; llavors Wotan, ab un ultim esforç, atura'l pas ab sa poderosa llansa al welsa supervivent. Aquest, que coneix al instant, al enemich de son pare, a la llansa que un jorn trencá la espasa de nou forjada, en aquella ocasió de venjar-se, romp ab segur cop la sagrada arma, al mateix temps que un tro terrible fa tremolar el món y son ressó va retrunyint sinistrament per las encontradas. El deu, perdut per sempre més son poder, deixa lliure pas al héroe y's retira abatut y poch a poch vers sa morada, el majestuós palau dels deus, el Walhalla.

Allí ordrena als héroes del palau que destrossin las branca's secas y'l tronch del freixe del món, y s'estroneja per sempre més la font del Saber. Wotan se troba assentat en son sagrat setial, rodejat dels nobles y deus. En un piló hi há la fusta que un temps fou freixe del món. Tots contemplan ab gran neguit al pare dels deus mut é inmóvil y tenint en la má's trossos de la llansa trencada per l'últim welsa. Si un jorn tornaren sos corps de viatge ab bonas noticias, llavors per darrera vegada somriuria'l deu. Sas fillas, las walkyrias, s'abrassavan temerosas a sos genolls. Llavors va ésser quan un raig de llum va clarejar sa enterbolida pensa, aixecá els ulls, deixá escapar profund sospir, pensá en Brünnhilda, sa estimada y hermosa filla, tancá de nou sos parpres, y com somniant digué: «Si ella retornés l'or a las fillas del Rhin, deslliuraria al deu y al món de sa maledicció».

Si. Y'l retornà, pero tart. La prenda d'amor de Siegfried, qu'avans s'havia negat à l'ensar-la à las onas, ara que la torna à possehir, després d'haver sigut venuda y enganyada ab subterfugis màgichs, la cedeix gustosa à las fillas de l'aygua. Els corps de Wotan avisan à Loge, el deu del foch, qu'encara envolta la roca de Brunnhilda, que retorni al Walhalla per ordre de la walkyria. Y als pochs instants poderós incendi consumeix el castell, fins que s'enruna ab gran estrèpit entremitj de torrentadas de foch y ab ell els restos de la rassa dels deus. Y entre tant las ninfas del Rhin han recuperat joyosas el desitjat anell qu'en la terra sols fou causa d'odis, envejas, venjansas y desventuras continuas. Tot per l'ambició del or! El deu dels deus, Wotan, fou una de las victimas! Y trobà son càstich en l'extermini complert de la rassa!

LLUIS SUÑÉ MEDAN.

TEATRES

CRÒNICA.

La crònica teatral barcelonina no registra res d'interessant. En plena temporada de tardor, el públich aficionat al art dramàtic serio no sab ahont acudir pera trobar puras emocions estéticas. Ni's autors catalans ni's castellans produheixen ab entussiasme, ni las empresas y companyias de declamació's preocupan gayre pera satisfer al públich de paladar delicat. Aquest any ni tan sols podem senyalar l'anunci d'una companyia estrangera que vingui à desensopirnos per uns quants dias. Y mentres à Madrid se disposan à aplaudir à n'en Zacconi, que segons fama es un colós de la escena moderna, aquí no'ns queda altre recurs que passar la vetlla en els cinematògrafs y espectacles lleugers qu'en barracas més ó menys modestas y confortables atrauen al públich desorientat y esma-perdut qu'està ja tip de tants *Tenorios* y tan-

tas *NOVETATS* com li serveixen en els teatres de primer ordre.

Per cert qu'en Zacconi, el gran actor italià, també devia visitarnos. Semblava cosa decidida. ¿Què ha passat pera que aixis no sigui? Ningun sab res. Se parla entre bastidors de barallas d'empresaris, com se parla à mercat de barallas de marmanyeras; però en clar sols se'n treu qu'en Zacconi no ve, y que'ls madrilenys ne saben més, ó pagan millor que nosaltres.

Aquests dias el *Tenorio* ha fet furor, y las empresas s'han refet per'anar tirant com fins ara sense cap iniciativa, vivint de rescalfats. Es desconsolador passar els ulls per la llista dels espectacles del dia en nostres primers teatres. A *Novetats* hi actúa una companyia detestable que fa dramas à tot estrop. Al Principal una de tantas companyias castellanas formadas de mitjanias que, faltadas de medis econòmichs y artistichs, explotan rutinariament un repertori ja gastat. Al Tivoli, convertit en *Circo Ecuestre*, sempre afavorit pels *babaus* de dalt y de baix, hi voltan els eters cavalls de pell llustrosa è hi ressonan las bofetadas clàssicas dels pallassos vulgars. Al Eldorado'l *gènero chico*, última etapa de la degeneració d'un teatre esplèndit, continua fent las delicias dels forasters y dels catalans de paladar estragat, ajudantlo en sa campanya desmoralisadora'l teatre de la Gran-Via, que, pera fer empassar millor el *gènero*, hi barreja algun espectacle sensacional d'efecte sempre segur entre'l gros públich.

En fi, al mateix Romea sembla que no's donan pressa en estrenar, y després de *Llibertat* sols registrém la pessa en un acte d'en Ramón Ramón, *Lluyta de cacichs* ó *Las elecciones de regidors*, quadret de costums electorals ab tochs ben justos que revelan fina observació. Tal volta cap al fi de la obreta l'autor pren un to massa serio si's té en compte'l *gènero*, qu'es el de veritable *saynete*. Son diàlech es castis y animat.

Per lo demés, aquí també hi ha hagut *derroche* de *Tenorios*. Com qu'es lo que dona!

EMILI TINTORER.

BLANCHE

La immensitat negrosa de la Selva
s'extén al meu devant... Las casas blancas,
à la rojor del sol-ponet, se donan
la mitja-rialla plena de misteri.
Claror prometedora y emblavida
del cel d'agost!... còm dus à la memoria
l'encalmament diví que la estimada
enclou en son esguart... Helvetia, Helvetia,
¿quánt temps encara'm guardaràs captiva
la joventut y la esperansa meva
en las riberas del Laman qu'anyoro?...
...

...Pro'l cel prenyat de llum y rich de somnis
ja m'aconhorta recordantme l'aygua...
¿Qui sab si en aqueixa hora benehida
contempla'l llach també la meva aymada?
Oh Deu, si fos possible que's trobessin
els nostres u's, portats per l'anyoransa,
del cel inmens de la gran Selva Negra
al llach inmens y blau de la Suissa!...

JOSEPH LLEONART.

Baden-Baden, agost, 1901.

«VIRTUS POST NUMOS» (1)

—Tinch, aymada meva, un palau tot de marbre: tan gran, que pera seguirlo s'ha de fer en jornadas; tan rich, que no hi há al món riquesa que l'iguali, y tan hermós, que sols tu, estrella meva, podràs entrarhi sens admirarte.

Tot t'ho dono: alli, en sos jardins inmensos, trobaràs desde la humil rosella á la més aristocrática flor qu'adorna ls salons de las princesas; l'arbre geganti que sembla besar els núvols y la rastrera eura que, no tenint prou forsa propia, s'val dels altres pera pujar.

Tot es teu: entre sos boscos espessos hi han rius, amplex els uns, estrets els altres; pera ls primers, hi han llanxas forradas d'or y plata que't portarán del un al altre marge; pera ls petits, hi han rocas envellutadas de simolsa; no temis posarhi tos peus delicats, que aquellas pedras las ha encatífat Natura pera servirte.

Tavas son las fonts y las cascates que constantment mormolan devallant llàgrimas d'argent; tevas las aurenas que niuhan en las golfas; teva la poesia que aquell conjunt respira... sols tu hi mancas, tu, vestida com vas d'inmaculada blancor.

Tot, tot es teu si'm promets no allunyarte de mi.

—May he tingut palaus, may riquesas. He vingut á véure't perque t'anyorava, y perque sabia que'm rebrias aixis; mes no't ceguis, que tu mateix foras el primer de treurem d'aquest palau, massa tart pera tu, molt prompte pera mi, que t'estava destinada y t'estimo com t'estimaré sempre malgrat las ofensas que m'has fet.

—Oblida lo passat y perdona, tu qu'ets tan bona.

—Si oblida y perdonant t'haguessis de corregir...

—T'ho prometo.

—També ho prometeres á ma mare, á ma germana, y á una y altra has ofés tant, qu'han tingut de fugir del teu costat pera no tornarhi may més ¿sents? may més!

—Prou las he ploradas. Si tu sabessis las llàgrimas que'm costan! A voltas me sembla

véurelas encara; á la una, coronada de flors, senzilla, humil; á l'altra, altiva, hermosa, imponent respecte á tothom... però tu ets més hermosa qu'ellas, á tu t'estimo més...

—Calla, infelis, que si las vegessis, altre tant las hi dirias. Es inútil quant fassis pera que'm quedi. Jo vinch de tant en tant á saber de tu, però no'm veus, ni't recordas de mi. Ara'm dius, promets y donas, perque ja se't fa impossible'l viure sens aquellas, y has de pensar que sens ellas jo seria una victima teva. Ton comportament m'ha obligat á viure com visch, amagada sempre, sempre fugint de ta vista, perque no'm propositis lo que m'has dit. ¿Qué has fet mentres no m'has vist? ¿Qué mentres l'ausencia d'ellas? T'has valgut del seu desterro per'aixecar aquest palau que dius, pe'acumular aquestas riquesas, pera fer brollar fonts, fer naixe rius, atraure't sers alats, fer que la Natura't prestés el seu concurs pera hermosejarho tot, y ara que ja ho has conseguit tot, ara que estás fart, ara qu'ets rich y poderós á costa del abús de la mare y la germana, voldrias que jo vingúes al teu costat. ¿Ara't tornas bo?

—Tot ho he fet per tu!

—Tot pera tu!

—Si mon arrepentiment t'ha de valdre...

—El perdonar es cosa dels homes, perque aixis s'ho han cregut; mes nosaltras, sols perdonem fins ha cert punt... ¿Vols creurem?

—Sempre: digas.

—Destruheix y llensa tot quant tens.

—¿El temple ahont volia adorarte? ¿Aquesta maravella que tant m'ha costat d'adquirir y que, ple de goig, tan desinteressadament t'ofereixo? Seria no tenir cor; caldria ésser un Neró pera dur á cap aytal pensada!

—Prou. Quédats ab ell, y en el piló de marbre que'm tenias destinat, posahi un sach de diner coronat ab brancas d'aquella eura que hi há als jardins de ton palau.—

RICART RÒGA.

LA POR DEL VIANANT

Vianant!... Vianant!... Torna á camí!...

¿Qué hi fas aquí?

Mira que'l sol ja es á la postal...

La Pò va arribant!...

Vianant!...

La Pò va venint, la Pò soch jo...

Jo soch la Pò!...

Bosch endins els llops udolan
cremant d'ulls y rabiant!...

Vianant!... Vianant!...

Las camas te tremolan
y obras els ulls de bat á bat!...

¿Qué hi fas parat?...

La sanch se't gela per las venas!

¿Sents el soroll de las cadenas
d'aquest castell abandonat?

Escolta'ls crits que fan las bruixas;
tenen de sátir camas y cuixas,
els peus cabra y els ulls de llopi
Cada una d'ellas de día capta
y ara de nit fan el dissapte,
dijous y divendres, tot d'un cop!

Tot d'un cop s'acostarán
ab la escombra ben encesa
y els ulls plens de cruelesa!...

Vianant!... Vianant!...

Quan el sol sigui ben mort

t'arrencarán els ulls y'l cor
y ho bullirán en la caldera!

Dissapte!... Divendres!... Dijous!...

Las bruixas surten ja dels pous!...

La teva mort es ben propera!

Fuig, caminant, si gosas,
ara que'ls peus te'ls fermo jo!...

Jo soch la Pò!...

Venen las bruixas rabiosas:
mira la nit que negra qu'es!
Als teus amichs no'ls veurás més!
may més!

Vianant!... Vianant!... ¿Fuges de mi?
Vesten si vols, fes el camí!..
Cánsat corrent, que't ve al darrera
el vell bruixot ab la caldera!...

Ohí!... Ohí!...

No podrás pas dormir!...

Del gran espant se't infla'l cor:
demá serás ben mort!.

Demá passat t'enterrarán

Ha, ha, ha!... Vianant!...

Vianant!...

RAFAEL NOGUERAS Y OLLER.

NOVAS

L'«Associació Wagneriana» celebrá diumenge passat dugas conferencias en la sala Chassaingne, en las que s'hi feu l'estudi poètic y musical del primer acte del *Capvespre dels Deus*.

En la primera, que comensá puntualment á dos quarts de cinch de la tarda, després de llegit tot el primer quadro del primer acte per en Salvador Vilaregut, en Joaquim Pena va anar exposant el medi ambient que domina en tot el quadro, dibuixant ab precisió 'l caràcter dels personatges nous de Gunther, Gutruna y Hagen, detenintse especialment en la figura d'aquest, a causa de la gran importància que té en el *Capvespre*; aixís com també feu l'estudi del complicat entreteixit de temas musicals que serveix de base á totes las escenes. En quina tasca l'ajudá'l mestre Ribera en el piano, —fent ressaltar l'aparició de motius nous y tractant ab detenció'l recurs dramàtic del filtre de Gutruna que tan discutit ha sigut pels comentaristas mateixos de Wagner y del qu'en Pena'n feu una defensa justificadíssima. En

Ribera clogué la sessió executant al piano tot el primer quadro del primer acte.

La segona conferencia, celebrada á dos quarts de deu de la nit, tingué per objecte l'estudi del segon quadro del mateix acte del *Capvespre dels Deus*. En Vilaregut, en Pena y en Ribera exposaren al auditori, llegint el poema, explicant detalladament l'aparició dels temas y executant la part musical al piano, respectivament, aquest quadro d'una grandiositat trágica indescriptible que conté las dugas superbas escenas de Brunnhilda ab la walkyria Waltrauta (que será suprimida per complet al Liceu) y la de la mateixa Brunnhilda ab Siegfried baix la figura de Gunther.

Las dugas sessions del passat diumenge varen estar molt concorregudas; la impressió que l'estudi de tan grandiosa obra causá al auditori, fou immensa; y'l reculliment y devoció ab que'l mateix escoltà, molt dignes de lloansa. Creyém inútil afegir que'ls tres conferenciantes foren aplaudidíssims.

Cridá altament l'atenció dels assistents la exposició de fotografias dels personatges, decoracions y escenas de conjunt del *Capvespre*

dels Deus, tal com se representa a Bayreuth, organitzada en el vestibul de la sala Chas-saigne.

El jove poeta Eduart Marquina acaba de publicar un llibre de versos editat per la «Biblioteca Mignon», de Madrid, en els elegants tometes que temporalment dona a llum.

Tot just obert el llibret, ja s'hi veu al personal autor de *Odas y de Vendimias*, que'ns presenta una tanda de composicions batejades ab el nom d'*Eglogas*, quin títol ens sembla massa rebuscat, revelant en l'autor excessiu desitj de singularisarse. No obstant, fan de bon llegir els treballs darrerament publicats pel senyor Marquina, malgrat els exabruptes y extravagancies que de tant en tant saltan a la vista, tals com els versos *Gloria a los músculos y a los tendones*, *Sed los esposos de las pasiones*, que figuran en l'última *Balada de los golfos*.

¿Per qué'l senyor Marquina malmersa

aixís las dots de bon poeta que li hem aplaudit altrás vegadas? No ho enteném ni pensém entendreho.

Dels dibuixos d'en Pichot que il·lustren el llibre podem dirne casi bé lo mateix, puig están en perfecta armonia ab l'obra.

Altras publicacions rebudas:

Lo comte Arnau, cansó XVI del «Cançoner Popular», lletra y música, ab una ilustració d'en Gali y profusió de notas folklòriques al final. Aquest quadern del «Cançoner Popular» té doble número de pàgines que'ls publicats fins ara, y's ven a 15 céntims. Dipòsit, Rambla de Sant Joseph, 11.

Odi de rasas, drama en tres actes y en prosa d'en Joseph Alcoverro y Carós, basat en una relació històrica de A. Tolmey, estrenat en el «Circol Catòlich» de Sant Andreu de Palomar y publicat per la Biblioteca de «La Barretina». Preu, 2 pessetas.

Fidel Giró, impressor. — Carrer València, 311.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclussiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inédits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA: Un any..	9	»
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Céntims.
» atrassat, ab folletins..	40	»
» » sense folletins..	25	»